

HILBRAND ROZEMA nd.nl/cultuur BEELD ISTOCK EN ND

De Petrus en Paulus Kathedraal in Paramaribo, een van de grootste houten gebouwen ter wereld en UNESCO-Werelderfgoed.

Geloof en angst in Suriname

...In Suriname is religie niet alleen een zegen. In zijn nieuwe boek *God zij met ons, Suriname, gepresenteerd in Amsterdam*, onderzoekt Herman Vuijsje (73) de verborgen kanten van het land.

...Precies vijftig jaar nadat hij als student sociologie, in 1969, verliefd werd op het land, maakt hij opnieuw de balans op.

► AMSTERDAM

'Geen geloof?! Maar hoe bid je dan?', is de verbijsterde vraag die Vuijsje meer dan eens krijgt. 'Niet bidden' is er geen optie. Op den duur antwoordde hij maar, pragmatisch: 'Ik heb nog geen geloof, maar in jullie land zijn er zoveel dat ik hier eens goed kan rondkijken, of er iets voor mij bij zit.' 'God zij met ons' is in Nederland nog enkel het randschrift op de 2 euromunt. In Suriname is dat het begin van het volkslied. Het leven is er doordrenkt van geloof en religie: 96 procent noemt zich gelovig.

Surinamers zeggen het zelf graag en met enige grond: zij zijn 'verdraagzamer' dan de bakra's, die witte Nederlanders met hun grote gelijk. Surinamers vieren vrolijk elkaars religieuze feesten. Het is een zonnig plaatje: dit land is inderdaad zo'n beetje de wereldkampioen nationale feestdagen (19) en in Paramaribo staan synagoge, moskee, kathedraal en kerk broeder-

Herman Vuijsje

lijk naast elkaar. Vuijsje denkt het zijne van dat zonnige beeld van 'niks aan de hand' en vrolijke tolerantie. 'Er zijn mensen die zeggen: kun je als bakra, dus als blanke, oudere Nederlandse man, wel kritisch zijn over een voormalige kolonie? Ik denk van wel! En ik vind het ook gewoon léúk.' Afrikaanse, Indiaanse en Joodse invloeden, Javaanse en Hindostaanse contractarbeiders, protestantse, rooms-katholieke en Volle Evangeliekerken, ze kleuren samen dit land, dat tientallen volken en talen telt. De

Herrnhutters, de Evangelische Broedergemeente, onderscheidden zich met onderwijs aan de slaafgemaakten, die vrij waren vanaf 1873. Vuijsje gaat alle invloeden van alle stromingen na, ook die van pater Peerke Donders, de zijn leven deelde met melaatsen. En hij draait de spiegel even om: Suriname, kijk ook goed naar jezelf. Niet alles is te wijten aan de 'Hollandse' bakra's.

Het erf van zijn vaste hospita Ma, een gastvrije, kloeke moeke, is de uitvalsbasis. Ma zelf is niet gespeend van bijgeloof. Zij tekent soms kruisjes op de grond om de boosaardige dwergjes die zij ziet, uiteen te laten stuiven. Om maar te zwijgen van de dolende geesten aan de Sommelsdijckse Kreek, aan de kade waar heel veel geketende Afrikanen zijn uitgeladen. Deze kreek is genoemd naar Van Aerssen van Sommelsdijck, de gouverneur die op 17 juli 1688 door muitende militairen is vermoord.

'Het geloof in magie, geesten en spoken is enorm. Dat wordt nooit zo hardop gezegd, zeker niet door een witte 'bakra' zoals ik. Maar het is er, in sterke mate, en dat werkt mogelijk negatief uit op de cultuur. Die is, onder een vrolijke buitenkant, in wezen hard en moeilijk, doortrokken van angsten en wantrouwen. Ik sprak veertig leiders van allerlei religies, allemaal zeggen ze: velen hebben angsten waarvan ze ritueel verlost willen

worden. Men heeft religie in een lagere, alledaagse vorm nodig om de moeiten van alledag het hoofd te bieden.'

Vele Surinamers geloven niet ín, maar wel áán geesten en andere krachten. 'Toen ik als student in 1969 onderzoek deed in Suriname was winti, de inheemse godsdienst, nog verboden. Pas in 1971 is dat verbod opgeheven.' Leven en laten leven ontaardt in gelatenheid, weggijken. Ook letterlijk, bij berovingen op straat. President Boutterse profiteert van dat weggijken; hij spant nieuwe, radicaal-evangelische voorgangers voor zijn kar én benoemt nota bene winti-priesters tot zijn adviseurs. Bij beide uitersten is een hang te zien naar geestesvervoering en de bovennatuurlijke wereld. 'De scheiding van kerk en staat', concludeert Vuijsje, 'is in Suriname zo zacht als een overrijpe mango.' Boutterse weet waar hij de mosterd haalt: de traditionele kerken zijn hem veel te kritisch.

fundamentalisme

Hindostanen, (nazaten van 19e-eeuwse contractarbeiders) zijn niet immuun voor hindoenationalisme in moederland India, terwijl Javanen, contractwerkers uit Indonesië, gevoelig zijn voor de lokroep van een striktere islam. Dan is bij hen ineens iets zo typisch Surinaams als dansen onrein, 'haram'. Tegelijk verdeelt modern fundamentalisme van Ameri-

kaanse snit de kerken. Ook bekeren veel Javanen zich tot het christendom. Maar Nederland kan ook iets leren van Suriname. In Nederland moet je als gelovige je bestaansrecht steeds bewijzen. Je moet voldoen aan een mal van politieke correctheid. Kerken en godsdiensten staan hier steeds ter discussie; Suriname gaat er volwassener mee om. Je zou, oppert Vuijsje, net als in Suriname christelijke feestdagen kunnen aanvullen met andere nationale feestdagen. 'Maar daar is Nederland nog niet aan toe.' <

► Mede n.a.v. *God zij met ons, Suriname. Religie als vloek en zegen. Herman Vuijsje. Uitg. Walburg Pers, Zutphen 2019, 240 blz. € 19,95*

VEELSTROMENLAND

Suriname is een mozaïek van tientallen volken, na 1730 ontstaan uit ontsnapte slaafgemaakte Marronvolken in de binnenlanden. In 1814 schaft Nederland onder Britse druk mensenhandel af, maar de plantage-economie gaat door. Vanaf 1853 arriveren tienduizenden Chinese, Brits-Indische en Javaanse contractarbeiders. Op 1 juli 1873 eindigt de slavernij. Die dag, Keti Koti, het Breken van de Ketenen, wordt elk jaar gevierd.

nieuwsvandaag

OCHTEND

Trein

Eerste trein over spoor tussen Sint Petersburg en de Krim, via de brug over Straat van Kerch.

18.15

Kerstdiner

Leger des Heils viert Kerst met ruim 700 eenzame, dak- en thuisloze Amsterdammers.